

Іваненко Валерія Сергіївна

здобувачка вищої освіти, спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
Миколаївського національного аграрного
університету (м. Миколаїв).

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Конкурентоспроможний та інноваційний розвиток економіки нашої держави визначається професіоналізмом, компетентністю, високою якістю роботи та відповідальністю кадрів державної служби. Значна потреба у професійно підготовлених фахівцях, здатних оперативно реагувати на сучасні виклики економіки, зумовлює оновлення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби.

Професійний розвиток державних службовців - важлива частина державної політики і цей процес регламентований нормативно-правовими актами України. Тому на сучасному етапі необхідна розробка такої системи підготовки державного службовця, яка б враховувала весь потенціал його особистості [1, с. 292]. У процесі професійного розвитку необхідно враховувати, що професійна діяльність чиновника має низку специфічних особливостей і далеко не кожен індивід може відповідати вимогам державної служби.

Фундаментальні принципи побудови та функціонування державної служби закріплені принципи професіоналізму та компетентності в статтях № 48 та № 49 Закону України «Про державну службу» № 889-VIII від 10.12.2015, редакція від 01.01.2025 року. Реалізація цих принципів на державній службі забезпечується системою професійної (базової) підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування державних службовців. Відповідно систематична професійна підготовка є юридично обов'язковою частиною (елементом) проходження державної служби кожним державним службовцем у державному органі.

До елементів системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби належить вища (професійна підготовка осіб, які вперше прийняті на державну службу) [2, с. 22], після вузівську, професійне навчання. Професійне навчання складається з: професійної перепідготовки, підвищення кваліфікації у сфері публічного управління та адміністрування. Відповідно до потреб вітчизняної економіки компетентнісний підхід має стати базовим під час функціонування системи професійного навчання.

Основним організаційним механізмом в управлінні системою професійного навчання державних службовців є механізм державного замовлення на перепідготовку та підвищення кваліфікації державних службовців. Розміщення зазначеного державного замовлення здійснюється державними органами за погодженням з відповідним органом з управління державною службою з урахуванням функцій державних органів та їх спеціалізації, а також з

урахуванням професійної освіти за посадами служби, які заміщуються у цих державних органах.

Принципами організації системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців є:

- єдність освітніх програм регіональної та всеукраїнської системи освіти;
- диференціація програм залежно від категорій та груп посад державних службовців [3, с. 135];
- обов'язковість та безперервність навчання;
- випереджальний характер навчання;
- забезпечення високої якості та ефективності навчання;
- державне управління та координація діяльності всіх елементів системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців тощо.

Особливостями регіональної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державних службовців в Україні є:

- наявність програм з розвитку місцевого самоврядування, що враховують специфіку території в частині формування кадрів для державної служби та в професійній освіті в областях;
- реалізація компетентнісного підходу в освітніх програмах підготовки державних службовців;
- наявність освітніх програм навчання державних службовців як загального, так і інноваційного характеру («Інновації державного управління»; «Інноваційні технології взаємодії влади, бізнесу та суспільства»; «Цифровізація управління» тощо);
- проведення конкурсного відбору освітніх установ на провадження освітньої діяльності для навчання державних службовців;
- наявність систематичної самоосвіти державних службовців [4, с. 275] (вивчення нормативно-правової бази, виконання обов'язків з посад, планів діяльності відповідних структурних підрозділів та державних органів тощо);

Зауважимо, є і недоліки в організації регіональної системи підготовки, до яких відносять:

- недостатнє залучення керівників державних органів та інших чиновників, які мають практичний досвід роботи, для участі в освітніх програмах як викладачів;
- недостатня взаємодія та координація між освітніми установами та органами державної влади у сфері визначення потреб у навчанні, розробки навчальних програм та графіків навчання;
- проведення обов'язкової правової та економічної підготовки фахівців, які беруть участь у правотворчому процесі, що визначається недостатнім рівнем освіти державних службовців у сфері економіки та юриспруденції;.

Основні поняття, загальні умови здобуття професійної та додаткової професійної освіти, координація підготовки кадрів, види додаткової професійної освіти, форми та тривалість здобуття освіти визначені законодавством та нормативно-правовими актами до яких відносять: Конституція України, Закони, укази Президента України, ПКМУ, нормативні правові акти суб'єктів держави з

питань підготовки управлінських кадрів та безліч законодавчих та інших нормативних актів.

Регіональна система професійної підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців регламентується законодавчими та іншими нормативними актами, прийнятими відповідно до законодавства України. Вони забезпечують єдність, узгодженість та стабільність функціонування інституту державної служби [5, с. 268].

На сучасному етапі вдосконалення механізму забезпечення регіональної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо пов'язане з формуванням високопрофесійного апарату, здатного ефективно здійснювати завдання та функції органів державної влади, як на федеральному, так і на регіональному рівнях, що передбачає використання системного підходу.

Системний підхід системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби включає має зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. До зовнішніх факторів відносять: глобалізацію освіти; освітню політику в Україні; розвиток інноваційного потенціалу, інноваційних практик тощо. До внутрішніх факторів належать: якість освіти в системі підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, контроль якості підготовки та підвищення кваліфікації кадрів; інфраструктура системи підготовки; наявність мотивації до оновлення знань; особливі умови та порядок надходження на державну службу тощо.

На основі системного підходу розробляється методика оцінки результативності функціонування регіональної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби, яка дозволяє вирішити низку завдань:

- оцінювати результативність функціонування регіональної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби як цілісної системи взаємодіючих та взаємопов'язаних елементів;
- виявити особливості розвитку регіональної системи додаткової професійної освіти державних службовців;
- оцінювати результативність взаємодії закладів освіти та структур державної служби;
- виявити диспропорції, проблеми та слабкі сторони у функціонуванні регіональної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби, своєчасно уникати проблем.

Ця методика складається з: оцінки функціонування регіональної системи освіти державних службовців; аналізу результативності функціонування системи додаткової професійної освіти; оцінки результативності взаємодії організацій системи професійної освіти та структур державної служби. Система підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації державних службовців передбачає вдосконалення державного управління, підвищення його ефективності за допомогою підготовки держслужбовців, кваліфікація яких відповідає вимогам.

Управління процесом удосконалення регіональної системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби відбувається за

адаптованими методами та ресурсами управління. Сам процес забезпечує вирішення зазначених завдань та дозволить удосконалювати регіональну систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для державної служби.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М., Іваненко В. С. Форми участі народовладдя на місцях під час воєнного стану // Правові засади організації та здійснення публічної влади : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю від дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 31 березня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 291-293. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13727>.

2. Batsurovska I. V., Kurepin V. M. Modern features of the functioning of the education system during martial law // Learning and Teaching: After War and in Peacetime : materials of the II international scientific and practical conference, Kharkiv, Ukraine, November 10, 2023 / H.S. Frying pans of the Kharkiv National Pedagogical University; ed. I. Kostikova. Kharkiv, 2023. P. 21-23. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15843>.

3. Дідняк А. В., Курепін В. М. Місцевий економічний розвиток та його еволюція // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 134-136. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15755>.

4. Курепін В. М. Неформальна освіта: довгострокові інвестиції з високими процентами. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: матеріали IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Київ, 29-30 жовтня 2024 р.). Київ : Педагогічна думка, 2025. С. 273-276. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20672>.

5. Кагдіна І. П. Ключові тренди та інновації у сфері управління проєктами. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 266-270. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18924>.